

Brusel 21. listopadu 2023
(OR. en)

15732/23

DEVGEN 214
RELEX 1358
ACP 121
SUSTDEV 150
DIGIT 270
ENV 1341
CLIMA 576
SOC 810

VÝSLEDEK JEDNÁNÍ

Odesílatel: Generální sekretariát Rady

Datum: 21. listopadu 2023

Příjemce: Delegace

Č. předchozího
dokumentu: 15128/23

Předmět: Sociální, ekologická a digitální transformace
– závěry Rady (21. listopadu 2023)

Delegace naleznou v příloze závěry Rady o sociální, ekologické a digitální transformaci ve znění schváleném Radou na jejím 3985. zasedání konaném dne 21. listopadu 2023.

Závěry Rady o sociální, ekologické a digitální transformaci

1. Rada opětovně potvrzuje závazek Evropské unie a jejích členských států provádět Agendu pro udržitelný rozvoj 2030 a její cíle udržitelného rozvoje jakožto náš společný univerzální a nedělitelný plán pro udržitelnou a mírovou budoucnost. Rada dále znovu potvrzuje závazky obsažené v závěrech Rady ze dne 27. června 2023 o EU v polovině období určeného k uskutečnění Agendy 2030, jakož i politické prohlášení přijaté na summitu o cílech udržitelného rozvoje konaném v roce 2023. V tomto ohledu Rada zdůrazňuje význam prvního dobrovolného přezkumu ze strany EU, který byl prezentován na zasedání politického fóra OSN na vysoké úrovni o udržitelném rozvoji dne 19. července 2023 a jímž EU jasně potvrdila svůj závazek prosazovat udržitelný rozvoj na domácí úrovni, kde je hlavní hnací silou činnosti, jakož i po celém světě prostřednictvím podpory partnerských zemí v jejich úsilí o provádění.
2. Rada připomíná nový Evropský konsensus o rozvoji a zdůrazňuje vedoucí úlohu EU a jejích členských států při soudržném, komplexním a účinném provádění všech tří rozměrů Agendy 2030 – hospodářského, sociálního a environmentálního – vyváženým a integrovaným způsobem, při dodržování jejích hlavních zásad účasti, transparentnosti, odpovědnosti a závazku nikoho neopomíjet, ze kterých vychází přístup založený na lidských právech.
3. Rada zdůrazňuje, že udržitelný rozvoj je v současné době zbrzděn velkou nejistotou v mezinárodním kontextu a novou geopolitickou dynamikou. V úzce propojené globální společnosti jsou krize v oblasti změny klimatu a ekologická krize umocněny otřesy a konflikty, jako je pandemie COVID-19 a ruská válečná agrese vůči Ukrajině, což vede k destabilizaci geopolitické situace, zhoršení globálních problémů a rostoucí nestabilitě s výrazným dopadem v rozvojových zemích. Rada bere se znepokojením na vědomí zjištění uvedená ve zprávě o globálním udržitelném rozvoji¹ týkající se neplnění cílů udržitelného rozvoje, jakož i zhoršení v indexu lidského rozvoje, které mezinárodní společenství odvádí od plnění Agendy 2030 a odrazují od udržitelné a inkluzivní transformace.

¹ <https://sdgs.un.org/gsdrr/gsdrr2023>

4. Rada uznává, že v rámci navrženém Agendou 2030 by ekologická a digitální transformace měla podpořit strukturální změny potřebné k dosažení cílů udržitelného rozvoje a cílů Pařížské dohody o změně klimatu a celosvětového rámce pro biologickou rozmanitost z Kchun-mingu a Montrealu. Tyto transformace a jejich vzájemné propojení mají potenciál spoluvytvářet udržitelné, spravedlivé, inkluzivní a konkurenceschopné mezinárodní modely spotřeby a výroby, které jsou více zaměřeny na člověka, účinně využívají zdroje a jsou šetrnější k životnímu prostředí, podporují oběhové hospodářství a řešení inspirovaná přírodou a podporují konektivitu, inovace a hospodářskou transformaci. Budou-li transformační politiky navrhovány soudržně napříč odvětvími s přihlédnutím k zájmům partnerských zemí, jakož i k sociálním hlediskům, volnému obchodu, podnikání a politikám prospěšným pro rozvoj podnikání, mohou vést k vytváření formálních, důstojných a vysoce kvalitních pracovních míst s vysokou přidanou hodnotou, jakož i podpořit rovnost, sociální začlenění a vymýcení chudoby.
5. Rada zejména zdůrazňuje, že rostoucí míra chudoby a nerovnosti v rámci jednotlivých zemí i mezi nimi představuje hrozbu pro udržitelný rozvoj. Brání dlouhodobé hospodářské stabilitě a ekologickému růstu podporujícímu začlenění, má dopad na zdraví, potravinové a výživové zabezpečení, vzdělávání, genderovou rovnost a posílení postavení žen a dívek, poškozuje sociální soudržnost, podkopává institucionální legitimitu a poškozuje životní prostředí. Kromě toho jsou nerovnosti, chudoba a sociální vyloučení důležitými faktory sociálních nepokojů, politické nestability a konfliktů.
6. Aby nikdo nebyl opomenut, byly využity přínosy ekologické a digitální transformace, a aby byly spravedlivé, udržitelné, odolné, transformační a inkluzivní, měla by být ve spolupráci s partnerskými zeměmi posílena a prosazována silná a pozitivní sociální agenda. Rada zdůrazňuje, že tento komplexní přístup založený na sociální, ekologické a digitální transformaci odráží hodnoty EU, usiluje o posílení autonomie partnerských zemí a poskytuje partnerství EU přidanou hodnotu.

7. Tato sociální agenda by zahrnovala zejména posílení politik v oblasti vzdělávání, včetně technického a odborného vzdělávání a přípravy, zdraví, důstojné práce, sociální ochrany a přístupu k vysoce kvalitním základním veřejným službám, zejména pokud jde o vodu a sanitární a hygienické podmínky. Řídila by se zásadami rámce spravedlivé transformace pro všechny, jakož i vymýcení chudoby a snižování nerovností, prosazování genderové rovnosti a posílení postavení žen a dívek, účasti mladých lidí a posílení jejich postavení a začlenění osob se zdravotním postižením. Tato sociální agenda by byla rovněž založena na soudržnosti politik, řádné správě věcí veřejných a přístupu založeném na lidských právech a zabývala by se politikami, které uznávají, omezují a přerozdělují neplacenou péči a odměňují a zohledňují placenou pečovatelskou práci. Rada připomíná závazky stanovené v nařízení o Nástroji pro sousedství a rozvojem a mezinárodní spolupráci – Globální Evropa přispět nejméně 20 % oficiální rozvojové pomoci financované v rámci tohoto nástroje na sociální začleňování a lidský rozvoj a dosáhnout toho, aby se genderová rovnost stala hlavním nebo významným cílem alespoň u 85 % prováděných nových opatření.
8. Posílení sociální soudržnosti a usnadnění přístupu k základním sociálním službám a sociální ochraně snižuje chudobu a nerovnosti a má potenciál podporovat nové sociální smlouvy a sociální začlenění na celém světě. Je proto klíčové podporovat rozvoj vnitrostátních systémů sociální ochrany pro všechny členy společnosti s cílem podpořit sociální a hospodářské příležitosti pro spravedlivou transformaci a zajistit, aby nikdo nebyl opomenut, a aby podporovaly reformy vedoucí k účinným, odpovědným a transparentním institucím, inkluzivním politikám, řádné správě věcí veřejných, právnímu státu a přístupu ke spravedlnosti.
9. Rada zdůrazňuje, že je důležité provádět cíl udržitelného rozvoje č. 10 „Snižit nerovnost uvnitř zemí i mezi nimi“. Poukazuje na to, že monitorování nerovností a podávání zpráv o nich má zásadní význam. V tomto ohledu vítá ukazatel nerovnosti Evropské komise (I-Marker) a používání posouzení distribučního dopadu. Rada rovněž doporučuje co nejširší uplatňování ukazatele nerovnosti, a to i v rámci iniciativ týmu Evropa a s ohledem na strategii Global Gateway, a vybízí členské státy, aby jej používaly. Rada dále zdůrazňuje význam iniciativ týmu Evropa zaměřených na překonání nerovností (hlavní priority v oblasti rovnosti) a vybízí Komisi, aby v této oblasti podporovala další iniciativy. Připomíná rovněž význam programu zlepšování právní úpravy, včetně hodnocení dopadů regulace, pro posílení soudržnosti politik ve prospěch rozvoje.

10. Rada připomíná, že EU je odhodlána prosazovat přístup založený na lidských právech zahrnující všechna lidská práva, ať už se jedná o práva občanská, kulturní, hospodářská, politická či sociální, jakožto východisko všech iniciativ souvisejících s cíli udržitelného rozvoje. Zdůrazňuje, že uplatňování lidských práv přispívá ke snižování chudoby a nerovností a ke splnění všech cílů udržitelného rozvoje. Dodržování, ochrana a podpora lidských práv, včetně pracovních práv, a demokracie a právního státu zůstává prioritou.
11. Rada zdůrazňuje, že je důležité realizovat cíl udržitelného rozvoje č. 16 „mír, spravedlnost a silné instituce“, neboť předpokladem udržitelného rozvoje je podpora mírových, odolných, spravedlivých a inkluzivních společností, usnadnění přístupu ke spravedlnosti pro všechny a budování účinných, odpovědných a transparentních institucí. Rada připomíná své závěry ze dne 19. května 2017 o naplňování vazeb mezi humanitární a rozvojovou oblastí v praxi, v nichž se vyzývá k přístupu „neškodit“ a zdůrazňuje, že při rozvojových zásazích v nestabilních a konflikty ovlivněných situacích je třeba zaujmout flexibilní přístup více zaměřený na kontext a flexibilní plánování.
12. Rada znovu opakuje, že podporuje ekonomiku blahobytu², která je ústředním prvkem Agendy 2030, a iniciativu „Více než HDP“. V obou případech se jedná o nelineární a vícerozměrný koncept rozvoje, který přesahuje čistě ekonomické parametry.
13. Rada znovu potvrzuje pevné odhodlání EU zasazovat se o silnější postavení občanské společnosti, včetně organizací hájících práva žen a feministických hnutí, organizací hájících práva dětí a práva osob se zdravotním postižením, obránců lidských práv a sociálních partnerů, jakož i o příznivé a přístupné prostředí pro občanskou společnost. Zdůrazňuje význam podpory partnerských zemí při posilování demokratických procesů, sociálního dialogu a systémů odpovědnosti. Vyzdvihuje, že je důležité podporovat schopnost organizací občanské společnosti – jako samostatných aktérů řádné správy věcí veřejných a rozvoje – přispívat k plnění Agendy 2030, jakož i podporovat účast občanské společnosti na tvorbě politik a rozhodování.

² Závěry Rady o ekonomice blahobytu (Úř. věst. 2019/C 400/09, dokument ST 13432/19).

14. Rada podtrhuje význam programu účinnosti rozvoje a zdůrazňuje, že sociální, ekologická a digitální transformace vyžaduje zásadní a udržitelnou mobilizaci finančních zdrojů.

V souladu s akčním programem z Addis Abeby Rada konstatuje, že:

- a. oficiální rozvojová pomoc spolu s dalšími zdroji financování podporuje dlouhodobý udržitelný růst podporující začlenění a je i nadále velmi důležitým zdrojem financování a odborných znalostí pro partnerské země. Je spolehlivá a hraje úlohu katalyzátoru v transformačních procesech rozvoje a plnění cílů udržitelného rozvoje a umožňuje mobilizaci vnitrostátních a mezinárodních prostředků z veřejných a soukromých zdrojů.
- b. EU podporuje partnerské země ve zlepšování jejich správy veřejných financí se zvláštním zaměřením na mobilizaci domácích zdrojů. Podporuje transformační přístup ke správě veřejných financí, který řeší základní příčiny genderové nerovnosti a nerovností vyplývajících ze zdravotního postižení a úzce jej propojuje s navrhováním a prováděním politiky sociální ochrany. Zlepšení mobilizace domácích zdrojů vyžaduje jak zajištění fiskálního prostoru, tak zavedení účinných a progresivních daňových systémů. Kromě toho by měla být posílena vnitrostátní a mezinárodní spolupráce v boji proti daňovým únikům a nezákonným finančním tokům.
- c. Je nezbytné, aby se na podporu udržitelného rozvoje partnerských zemí zaměřilo více investic ze soukromého sektoru, jak to prosazuje strategie Global Gateway, a to vždy s ohledem na zásadu vlastní odpovědnosti. Aby bylo možné přilákat soukromé financování pro dlouhodobé, vysoce kvalitní a udržitelné projekty, je rovněž nezbytné investovat do lidského rozvoje a budování kapacit, posílit stabilní vnitrostátní a mezinárodní finanční systémy, podporovat finanční nástroje související s udržitelností, jako jsou zelené dluhopisy, zajistit interoperabilitu rámců a standardů udržitelného financování, a zajistit odpovídající regulační rámce EU a případně mechanismy snižování rizik. Důležitou úlohu zde hrají mezinárodní rozvojové banky a další rozvojové fondy, které mají klíčový význam pro uvolnění soukromých finančních prostředků na podporu cílů udržitelného rozvoje ve velkém měřítku.

15. Rada vyzývá Komisi, vysokého představitele a členské státy, aby v souladu se svými příslušnými pravomocemi:
- a. posílili a zviditelnili reakci týmu Evropa zaměřenou na lidský rozvoj v partnerských zemích, a to zejména prosazováním společného narativu a organizováním návštěv na vysoké úrovni na místě. Tato podpora by se měla soustředit především na genderovou rovnost, uplatňování lidských práv ženami a dívkami, mladými lidmi a osobami ve zranitelném postavení, jako jsou osoby žijící v chudobě, děti a osoby se zdravotním postižením, jakož i osoby postižené změnou klimatu;
 - b. posílili a rozšířili spolupráci s partnerskými zeměmi s cílem zajistit inkluzivní, reprezentativní, transparentní a odpovědné veřejné instituce na všech úrovních, které podporují řádnou správu věcí veřejných a důvěru mezi občany a jejich institucemi s cílem zajistit místní odpovědnost, a podporovali plnou, rovnou a smysluplnou účast občanů a organizací občanské společnosti na rozhodovacích procesech. V tomto ohledu mají klíčový význam řádné hospodářské politiky a demokratické a transparentní instituce zajišťující mobilizaci domácích zdrojů a soukromé investice;
 - c. nadále kladli velký důraz na podporu partnerských zemí při navrhování, zlepšování a provádění inkluzivních, adaptivních a všeobecně přístupných systémů a opatření sociální ochrany. Ty by měly zahrnovat minimální úrovně sociální ochrany, které chrání lidi a budují odolnost, vybízet k udržitelným a ekologickým rozhodnutím a investicím a aktivně umožňovat rozvoj dovedností a přístup k novým důstojným pracovním příležitostem;
 - d. v souladu s přístupem „tým Evropa“ plně a účinně využívali všechny dostupné nástroje na podporu spravedlivé transformace, včetně globálního nástroje OSN pro zaměstnanost a sociální ochranu a pokynů MOP pro spravedlivý přechod na environmentálně udržitelná hospodářství a společnosti pro všechny;
 - e. využili plný potenciál evropské finanční architektury s cílem urychlit provádění Agendy 2030 a podpořit zranitelné ekonomiky, aby se jejich obyvatelstvo vymanilo z chudoby, a zároveň chránit planetu, jak bylo uvedeno na pařížském summitu o novém globálním finančním paktu.